

RAPPORT VAN BEVINDINGEN
KWALITEITSONDERZOEK
BIJ
BASISSCHOOL DE DRIESPAN

Plaats : Harkstede
BRIN-nummer : 130E
Arrangementsnummer :
Onderzoek uitgevoerd op : 10 november 2009
Rapport vastgesteld te Groningen op: 6 januari 2010

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
2. BEVINDINGEN.....	7
3. TOEZICHTARRANGEMENT	15

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 10 november 2009 een onderzoek uitgevoerd op o.b.s. De Driespan om na te gaan of er sprake is van tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende. De inspectie heeft voor o.b.s. De Driespan een risicoanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse kwam naar voren dat de opbrengsten mogelijk onvoldoende zijn op De Driespan.

Op 3 september 2009 heeft de inspectie de uitkomsten van deze risicoanalyse met het bevoegd gezag besproken. Naar aanleiding van dit gesprek is besloten een onderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen.

In dit onderzoek wordt tevens nagegaan of de school aan enkele wettelijke vereisten voldoet.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten het Actieplan Kwaliteitsverbetering en een interne evaluatie c.q. plaatsbepaling van de school in relatie tot het geactualiseerde waarderingskader van de inspectie.
- Schoolbezoek, waarbij in dertien van de zestien groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1/2a, 1/2b, 1/2c, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a, 7a, 7b/8b en 8a.
- Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de indicatoren gesprekken gevoerd met de directie en de intern begeleider.
- Op uw school is verder een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van de leraren.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag.

In het onderzoek zijn meerdere indicatoren van het kernkader betrokken. De selectie van indicatoren is gebaseerd op de risico-analyse en met name op de mogelijke risico's van de opbrengsten. De indicatoren betreffen de aspecten opbrengsten, onderwijsleerproces, zorg en begeleiding en kwaliteitszorg. Bovendien is – in relatie tot de opbrengstgegevens – indicator 3.2 toegevoegd.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2009. Daarnaast is gebruik gemaakt van aanvullende normeringen die opgenomen zijn in de volgende notitie: Analyse en waardering van opbrengsten, oktober 2009. In het Jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zijn onderzocht. Al deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek over de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten weergegeven. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin tekortkomingen worden toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie heeft daarnaast onderzocht of wordt voldaan aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Bij wet- en regelgeving is in de waardering tot uitdrukking gebracht of de school wel (ja) of niet (nee) voldoet aan de genoemde wettelijke vereisten.

Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1* De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		●			
1.2* De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.		●			
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1* Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.		●		
2.2* De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
2.4* De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	
2.5 De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.			●	

Tijd	1	2	3	4
------	---	---	---	---

- 3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.
- 3.2 De school heeft voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde onderwijstijd gepland conform het landelijk gemiddelde van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie.

Schoolklimaat	1	2	3	4
---------------	---	---	---	---

- 4.1 De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.
- 4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.3 Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.
- 4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.
- 4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.
- 4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.
- 4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.

Didactisch handelen	1	2	3	4
---------------------	---	---	---	---

- 5.1* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.
- 5.2* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.
- 5.3* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.

Afstemming	1	2	3	4
------------	---	---	---	---

- 6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.
- 6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.

Begeleiding	1	2	3	4
-------------	---	---	---	---

- 7.1* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- 7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.

Zorg	1	2	3	4
------	---	---	---	---

- 8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.
- 8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.
- 8.3* De school voert de zorg planmatig uit.
- 8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.
- 8.5 De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overstijgen.

Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		●		
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	

Wet- en regelgeving	Ja	nee
N1 Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 13).	●	
N2 Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 12).	●	
N3 Door of namens het bestuur is het vastgestelde zorgplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 19).	●	
N4 De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WPO, art. 8).	●	

De normindicatoren zijn aangegeven met een asterisk*.

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie heeft tijdens dit onderzoek vastgesteld dat de onderwijskwaliteit op o.b.s. De Driespan zwak is. Deze conclusie is in eerste instantie gebaseerd op de onvoldoende eindresultaten (indicator 1.1) en vervolgens op één normindicator, namelijk het leerstofaanbod (indicator 2.1), die als onvoldoende is beoordeeld. De onvoldoende waardering betreft met name de onvoldoende kwaliteit van het leerstofaanbod begrijpend lezen. Daarnaast ontbreekt een diepgaande analyse van onvoldoende leerresultaten op leerling- en groepsniveau. Omdat leraren in onvoldoende mate de leerresultaten van leerlingen analyseren, stemmen zij het onderwijsleerproces te weinig af op de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie (indicator 6.2 en 6.3). Ten slotte vraagt de kwaliteitszorg (indicator 9.3) om verbetering.

Een meer opbrengstgerichte schoolcultuur vraagt om een kwaliteitsslag, met name het onderzoeken en vaststellen van mogelijke redenen en verklaringen binnen het onderwijsleerproces voor de aangetroffen situatie. Op grond hiervan wordt het mogelijk om planmatig en op een gerichte en meetbare wijze uiting te geven aan kwaliteitsverbetering van het onderwijs en met name de opbrengsten.

Toelichting

Opbrengsten

De eindopbrengsten van de school zijn de laatste drie jaren onvoldoende, dit in tegenstelling tot de tussentijdse resultaten. De tussenresultaten zijn voldoende, op alle vijf onderdelen die de inspectie bij deze beoordeling betreft (technisch lezen in de groepen 3 en 4, rekenen en wiskunde in de groepen 4 en 6 en begrijpend lezen in groep 6). De inspectie heeft aanvullend ook naar de resultaten van groep 7 gekeken. De entreetoets van groep 7 (huidige groep 8) is van een voldoende niveau. Deze gegevens kunnen een voorspellende waarde hebben voor de eindresultaten van het schooljaar 2009-2010. De resultaten van de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (indicator 1.4) worden door de inspectie niet beoordeeld. De plandocumenten voor deze leerlingen bevatten wel een ontwikkelingsperspectief. Het perspectief is vertaald naar tussendoelen, een uitstroomniveau en in het verlengde hiervan is een passend c.q. aansluitend leerstofaanbod opgesteld. Hierdoor kan de school vaststellen of deze leerlingen zich ontwikkelen naar hun eigen, individuele mogelijkheden. De profielen zijn echter recentelijk opgesteld en op dit moment zijn te weinig evaluatiegegevens beschikbaar op grond waarvan de inspectie een oordeel kan geven. Eveneens zijn de sociale competenties niet gewaardeerd, aangezien de school geen gebruik maakt van een landelijk genormeerd instrument. Wel gebruikt de school in alle leerjaren een observatie-instrument om dit onderdeel bij haar leerlingen te volgen. Op grond van een eigen normering onderneemt de school maatregelen bij individuele en/of groepen leerlingen.

Leerstofaanbod en onderwijstijd

Het leerstofaanbod voldoet in grote lijnen aan de kerndoelen, maar vraagt op het onderdeel begrijpend lezen om een fundamentele aanpassing. Er is onvoldoende sprake van een goede opbouw en structuur in de leerlijn begrijpend lezen, zodat het in overeenstemming is met de kerndoelen en afgestemd op de leerlingenpopulatie. De inzet van huidige methoden en materialen voldoet niet aan voornoemde criteria.

Het aanbod in de groepen 1 en 2 is voldoende uitgewerkt en biedt een goede basis voor de aanvankelijke leerprocessen rekenen en taal/lezen. Wel vraagt het van de school nog een inspanning om in alle groepen voor de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingenpopulatie - die zich kenmerkt door een groep leerlingen met een taalachterstand - nader te analyseren en zonodig aanvullende maatregelen te nemen. Dit geldt - gezien de onvoldoende leerprestaties van leerlingen aan het einde van de basisschool - voor meerdere domeinen van de basisvaardigheden. Begrijpend lezen en ook rekenen en wiskunde laten namelijk veel uitval zien.

De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd. De onderwijsactiviteiten geven blijk van een goed klassenmanagement, er gaat weinig tijd verloren aan organisatorische aspecten, ordeverstoringen dan wel dat leerlingen lang moeten wachten. Bovendien is de onderwijstijd evenwichtig verdeeld over de vakken en besteedt de school ruim de helft van de wekelijkse onderwijstijd aan de basisvaardigheden. De school zet de onderwijstijd ook op een gevarieerde manier in, dit naar gelang de onderwijsbehoeften van de leerlingen.

Schoolklimaat, didactisch handelen en afstemming

Basaal is dat het schoolklimaat zich kenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen. De lessen zijn overwegend van voldoende kwaliteit, hoewel de inspectie tijdens de bezochte lessen wel verschillen tussen leraren heeft vastgesteld. Zo zijn er leraren die sterk klassikaal en sturend werken en leraren (die een begin maken) met een meer gedifferentieerde werkwijze. De leraren realiseren eveneens een taakgerichte werksfeer, zij leggen de leerstof duidelijk uit en leerlingen zijn actief betrokken op het leerproces. Daarom is de kwaliteit van het didactisch handelen op schoolniveau als voldoende beoordeeld.

De afstemming van de lessen op de verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen is schoolbreed onvoldoende. Wel heeft de inspectie hiervan enkele goede voorbeelden gezien. Gedifferentieerd onderwijs is zeker in de structuur van het onderwijs opgenomen. Cruciaal is dat afstemming in onvoldoende mate gebaseerd is op (fouten)analyses van leerresultaten van leerlingen, maar ook dat een extra of verlengde instructie van leraren vooral het karakter heeft van begeleide inoefening. Het vraagt van de school nog een kwaliteitsslag om gedifferentieerd onderwijs zodanig te realiseren, dat op basis van geconstateerde verschillen tussen leerlingen (vooraf) bepaald wordt wie welke inhouden via welke aanpak aangeboden krijgt. Leraren volgen de leerlingen met verschillende toetsen, waarbij de methodegebonden toetsen gebruikt en verwerkt worden, met uitzondering van begrijpend lezen. Uit de administraties blijkt niet dat leraren (fouten)analyses maken op leerling- en/of groepsniveau. In onvoldoende mate is zichtbaar dat leraren conclusies trekken ten behoeve van de afstemming van het onderwijs aan individuele of groepen leerlingen. Ook kunnen de resultaten van de genormeerde toetsen meer worden betrokken bij die van de methodetoetsen. In samenhang kunnen deze gegevens goed geanalyseerd worden, om zo de lessen beter af te stemmen op de verschillen tussen leerlingen.

Zorg en begeleiding

De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen. Op basis van het leerlingvolgsysteem heeft de school eenduidige criteria vastgelegd, waarmee is aangegeven wanneer leerachterstanden te groot zijn of de ontwikkeling van leerlingen stagneert. Voor alle leerlingen die dat nodig hebben, is tijdig extra zorg gepland. De school kan tevens aantonen – weliswaar nog op een verschillende wijze door leraren verantwoordt – dat consequent en planmatig aan de uitvoering van de zorg wordt gewerkt. Ook evalueren leraren of de doelen van de extra zorg gerealiseerd zijn. De evaluatie kan zich echter nog meer richten op het verloop en de kwaliteit van het traject van extra zorg. Dit leidt tot meer beredeneerde keuzes voor het vervolgtraject. Een punt van verbetering is de analyse van de verzamelde gegevens en de aard van de zorg die voor deze groep leerlingen wordt bepaald. Dit wordt door de school op een te globale wijze uitgevoerd. De analyse beperkt zich veelal tot kindmerken en is minder gericht op oorzaken en verklaringen dan wel op het vaststellen van de specifieke onderwijsbehoeften voor de desbetreffende zorgleerling.

Kwaliteitszorg

De schoolontwikkeling en de leerresultaten worden op een systematische wijze vastgelegd. Tussen- en eindresultaten worden geëvalueerd en daarbij worden verklaringen gegeven voor de uitkomsten. De overzichten geven trends aan en bieden mogelijkheden om zwakke plekken aan te geven, waar verbeteringen voor nodig zijn. Alhoewel de school in voldoende mate de leerprestaties op schoolniveau evalueert en vervolgens acties voor verbetering plant, is wel een vervolg noodzakelijk om de kwaliteit van met name de eindresultaten scherper in beeld te brengen.

De verbeterplannen zijn voldoende concreet en meetbaar, eveneens heeft de school een functioneel systeem van borging van de opgebouwde onderwijskwaliteit.

De evaluatie van het domein onderwijs en leren vraagt echter om meer diepgang en een scherpere evaluatie en analyse op schoolniveau. Het ontbreekt bij de evaluatie van het onderwijsleerproces aan een systematiek, een diepgaande evaluatie, analyse en een onderzoek naar oorzaken daarvan. Daardoor is niet op voorhand helder of de gekozen verbeteracties ook zullen leiden tot het opheffen van tekortkomingen.

In de jaarlijkse kwaliteitsrapportages rapporteert de school aan het bestuur, bovendien worden ouders voldoende geïnformeerd door middel van onder andere de schoolgids en de nieuwsbrieven.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

De kwaliteit van het onderwijs vertoont belangrijke tekortkomingen en is als zwak beoordeeld. Om deze reden kent de Inspectie van het Onderwijs aan o.b.s. De Driespan een aangepast arrangement toe. De school valt onder intensief toezicht. Met het bevoegd gezag is afgesproken dat de onderwijskwaliteit uiterlijk in november 2011 weer van voldoende niveau is. De inspectie voert in het derde kwartaal van 2011 opnieuw onderzoek uit om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven. In aanvulling hierop maakt de inspectie nadere afspraken met het bevoegd gezag over te bereiken tussenresultaten en een tussentijds onderzoek naar bereikte verbeteringen. Deze afspraken legt de inspectie vast in een toezichtplan.